

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VI бесплатан примерак
ЈУН 2018. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО

- Време и начин жетве стрних жита – Зоран Милосављевић дипл.инж.

ВОЋАРСТВО

- Наводњавање воћака, услов исплативе производње – Љиљана Гвоздић дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

- Поступање с телетом након рођења – Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Употреба феромонских клопки у воћњацима – Сениша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoropuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

ВРЕМЕ И НАЧИН ЖЕТВЕ СТРНИХ ЖИТА

Жетва пшенице може бити једнофазна, двофазна и вишефазна. Једнофазна жетва обавља се комбајнима при чему се истовремено обавља косидба и вршидба. Двофазна жетва састоји се од косидбе, као прва фаза и вршидбе, као друга фаза. Косидба се изводи косачицама. Након косидбе пшеница остаје у откосима да се осуши а затим се обавља вршидба комбајнима. Двофазна жетва има предности над једнофазном са гледишта благовремене жетве јер омогућава жетву у фази воштане зрелости када се пшеница досушује у откосима. Једнофазна жетва у фази воштане зрелости могућа је само ако постоји сушара за досушивање и њена предност је у ефикасности рада. Вишефазна жетва је стари начин жетве који се више не користи а да се се подсетимо да се он изводи ручно српом или машинском косачицом, када се везује у снопове ручно или самовезачицом, снопов се слажу у крстине где се досушују и на крају се обавља вршидба. Овај начин вршидбе је још заступљен код неких наших произвођача али код врсте ражи. Данас се са гледишта ефикасности и других предности жетва углавном обавља једнофазно комбајнима. Од квалитетне и благовремене жетве у великој мери зависи количина и квалитет приноса пшенице. Жетву треба обавити благовремено. Уколико се она обавља после пуне зрелости губици у количини и квалитету приноса су велики. Губици приноса настају због осипања зрна, а квалитет због разних бијохемских и физичких процеса.

Најбољи моменат за жетву пшенице је фаза краја воштане зрелости, када је садржај воде у зрну 21-24%, али тада је могућа жетва само ако постоје сушаре за досушивање зрна. Ова фаза зрелости за жетву најбоља је са гледишта обезбеђења приноса и квалитета зрна. Уколико нема услова за досушивање онда се жетва комбајнима изводи у фази пуне зрелости са 14-15% воде у зрну, при чему се жетва треба обавити брзо. При жетви треба водити рачуна да се прво жању сорте које раније сазревају а затим оне које касније сазревају као и комбајнирати прво сорте које су осетљивије на осипање па тек оне које су отпорније на осипање. Жетву треба обавити за 6-10 дана јер пшеница брзо прелази у презрело стање и долази до великих губитака у приносу.

За складиштење зрно треба да има до 14% влаге. Уколико је влага у зрну већа мора се вршити предходно сушење у сушари. Температура за сушење меркатилне пшенице не сме бити већа од 60°C, а семенске од 40°C.

Жетва ражи се врши на исти начин као и код пшенице најчешће једнофазно комбајнима али како се гаји на малим површинама и брдским неприступачним теренима жање се и двофазно. Карактеристично за раж је да се више осипа од пшенице па жетву треба обавити на крају воштане зрелости и у што краћем времену. За складиштење садржај влаге у зрну треба да је као и код пшенице око 14%.

Жетва јечма се обавља комбајнима за стрна жита као и код пшенице. Моменат жетве зависи од тога дали се ради о крном или пивском јечму, јер се они жању у различитим фазама зрелости. Крмни јечам жање се у фази друге половине воштане зрелости. Ако се жетва касни у пуној зрелости или презрелости долази до ломљења класа и њиховог опадања. Пиварски јечам се жање у фази пуне зрелости када је садржај воде у зрну испод 14%. Жетву треба обавити у што краћем року, за 3-5 дана јер јечам брзо прелази у презрело стање, када се јављају велики губици услед ломљења класова. Крмни јечам се јаче осипа услед чега треба више водити рачуна о року жетве. За складиштење јечам се досушује до 14% влаге у зрну у сушарама. Крмни јечам се суши на температури око 60°C а пиварски на око 40°C.

Жетва овса се одликује веома неуједначеним сазревањем зрна. Зрна у метлици сазревају постепено од врха ка доњем делу метлице и од периферије ка центру метлице. Зато је отежано одредити моменат за жетву. Најповољнији моменат за жетву је онда када су зрна на врху и периферији метлице у фази жуте зрелости. Уколико се жетва обавља касније може доћи до осипања. Зато убирање комбајнима треба извршити брзо. Боље је ако се берба обавља двофазно, али је мање економична од једнофазне бербе. За складиштење зрно овса не сме имати више од 14% воде.

Саветодавац ратарства-повртарства Зоран Милосављевић

НАВОДЊАВАЊЕ ВОЊАКА, УСЛОВ ИСПЛАТИВЕ ПРОИЗВОДЊЕ

У данашње време нема исплативе производње, са високим и квалитетним приносима уколико се недостатак воде путем падавина не надокнади наводњавањем. Летње суше често остављају озбиљне негативне последице, што и наводи произвођача на заливање као обавезну меру.

Дефицит влаге почетком вегетације негативно се одражава на општи пораст биљака, слабији пораст лисне масе и слабије цветање. Дефицит воде у другом делу вегетације утиче на превремено сазревање, опадање плодова, слабије формирање цветних заметака, старење и опадање лишћа, што све у свему ремети процес фотосинтезе, а војке касније слабије и презимљавају. Плодови без оптималне воде остају ситнији, лошијег квалитета.

Режим наводњавања одређује се према влажности земљишта, стању биљака, спољним променама, унутрашњим физиолошким показатељима и најчешће према критичним периодима за воду. Оптимална влажност у земљишту постиже се и одржава само ако се стручно и дозирано руководи са водом. Нпр. ако се ређе наводњава и тиме додаје мања количина воде од потребне, не могу се постићи високи резултати. Зато је важно да се при сваком наводњавању правилно одреди норма и тренутак почетка

наводњавања. Норма ће зависити од сортирента и земљишта. Дубина земљишта коју треба навлажити зависи од дубине корена, од културе и фазе њеног развоја. Треба навлажити земљиште до пољског водног капацитета, при чему је за лакша земљишта потребна мања заливна норма него за тежа, али песковита земљишта треба чешће наводњавати него глиновита. Дубина наводњавања за шљиву, јабуку, брескву и крушку износи од 0,40 - 0,55 m.

У пракси се режим наводњавања најчешће користи на основу критичних периода у односу на воду. Познато је да воћке највише троше воду од завршетка цветања па до краја интензивног пораста плодова. Критичне фазе развоја у односу на воду су цветање, пораст младара и лишћа, заметање и пораст плодова.

Прво наводњавање је требало обавити десетак дана након цветања. Друго треба обавити крајем јуна - почетком јула, у периоду највећег пораста вегетативних органа, када се формирају цветни пупољци за наредну годину и расту плодови. Тада су најтоплији периоди, високе спољне температуре, највећи евапотранспирацијски захтеви, стабла троше највише воде, а период најчешће буде са оскудним или неравномерним падавинама по локалитетима и местима. Треће наводњавање се обавља почетком августа, за пораст плодова који стижу за бербу крајем августа и током септембра. Четврто наводњавање примењује се код сората јабука и крушака за зимску потрошњу, а обавља се 25 -30 дана испред бербе, као и код обраних сората ако је сушан период септембра, али са мањим заливним нормама од претходних.

Годишње потребе за водом су зависно од воћне врсте у просеку: јабучасто воће 500 - 600 mm, коштичаво воће 450 - 550 mm и јагодичасто воће 450 - 600 mm.

Заливне норме за већину воћних врста износе: април 40 - 60 mm, мај 70 - 100 mm, јун 90 - 120 mm, јул 110 - 130 mm, август 100 - 130 mm и септембар 50 - 60 mm.

Наводњавање се може вршити зависно од услова и могућности: капањем, орошавањем, површински, у бразде, користећи чисту, исправну воду, температуре 20 - 25 степени, зато што је пожељно да температура воде и воћке нема велику разлику.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

Поступање с телетом након рођења

Прва мера у збрињавању телета је уклањање остатака слузи из ноздрва и усне дупље. У условима нормалног порођаја, крава обично може да устане 10-15 минута након рођења телета и одмах му поклања пуну пажњу. Лиже га и подстиче да стане на ноге. Три четвртине свих губитака телади настаје приликом порођаја. А само једна четвртина њих умире након тога. За пружање прве помоћи телету потребно је припремити чист пешкир или крпе, раствор јода и медикаменте за подстицање дисања. Уколико теле по рођењу не остане уз мајку, треба припремити одговарајући бокс за смештај животиње. Прва мера у збрињавању телета је уклањање остатака слузи из ноздрва и усне дупље.

На тај начин омогућава се да ваздух допре до плућа. Стављање прста у ноздрву није баш најбољи начин да се подстакне дисање код телета, јер постоји могућност од стварања инфекције. Исто тако, није добро увлачити сламку у ноздрву, јер је она често запрљана (бактерије, гљивице), тако да лако преко ноздрва може да дође до инфекције горњих дисајних путева. Теле се обично држи за задње ноге да би порођајна слуз која се нагомилала у плућима могла да истече. Порођајна слуз може се нагомилати у великим количинама. Слуз која при овом поступку излази често долази из абдомена и избацује се преко носа. Да би се подстакло дисање, неки сточари тело телета поливају хладном водом. Ово никако не би требало радити, зато што се тако теле расхлађује. Хладну воду из посуде требало би посути само на главу и врат, јер се непосредно уз потиљак налази центар за дисање. Знак да је теле пребродило кризу јесте његова способност да подиже главу и легне у прсни положај.

Кидање пупчане врпце руком је тешко, јер је она еластична и отпорна. Уколико се пупчана врпца при тељењу сама прекине и нормалне је дужине (6-9 цм), требало би истиснути остатак крви. Ово би требало урадити тако што се пупчана врпца стисне између два прста и крв се потисне надоле. Потом се пупчана врпца отвори на крају и раствор с повидон јодом се потисне ка пупчаном отвору и лагано се масира.

Преглед и дезинфекција пупка мере су које се обавезно морају спровести приликом збрињавања телета. Повидон јод је добар за дезинфекцију, а осим тога, исушује пупчану врпцу. Требало би дезинфиковати и област око пупка, а не само пупчану врпцу. Неопходна је и контрола пупка 24 сата по рођењу. Уколико пупчана врпца није потпуно сува, треба предузети још једну дезинфекцију.

Нормално и витално теле одмах по рођењу лежи неколико минута у прсном положају са савијеним предњим ногама пре него што покуша да устане. Није добро да теле лежи на боку, јер тада оба плућна крила не могу бити у пуној функцији. Теле се рађа с телесном температуром од 40 степени, која за 12 сати опада на 38 степени. Овај губитак топлоте често је последица ниске температуре у штали. Нагло губљење телесне температуре није добро, па се зато препоручује да се употребе и лампе за грејање.

Саветодавац сточарства Јакшић Косовка

Употреба феромонских клопки у воћњацима

У циљу спречавања појаве и праћења штетних инсеката у воћарској производњи, неопходно је знати број и време појаве штетних инсеката. Напад штеточина је редовна

појава у воћњацима и може довести до значајног умањења приноса, а на другој страни прекомерна употреба хемијских средстава изазива озбиљне последице за екосистем, тако да је употреба феромонских клопки сасвим оправдана.

Иако инсекти имају чуло вида, за проналажење интересантних објеката они се највише ослањају на чуло мириса. Феромони су сексуални мириси и најчешће привлаче само једну, тачно одређену врсту. У природи јединке испуштају феромоне како би се пронашле. Велики број инсеката који могу бити штетни су малих димензија и веома су покретљиви, па је њихово тражење веома мукотрпан посао. Једна клопка служи за праћење само једне врсте.

Употребом феромона добијају се веома корисни подаци о појави, бројности и динамици појаве врста које могу бити штетне. Комбиновањем података о сумама ефективних температура и података о бројности врсте на феромонским клопкама, могу се у потпуности искористити предности интегралног приступа сузбијања штеточине и спровођења антирезистентне стратегије коришћењем инсектицида са различитим механизмима деловања.

Најчешће се феромонска клопка састоји из мамка, клопке и лепљивих плоча. Мамак, феромон, се налази нанет на пластични, гумени носач или је у цевчици, ампули. Мамак не сме доћи у контакт са кожом, јер се феромони могу помешати или обрисати, па привлачење одређене врсте неће бити адекватно. Дужина трајања мамака зависи од произвођача, али се обично креће у распону од четири до осам недеља. Пошто отпуштање мириса зависи најчешће од температуре, уколико су температуре високе, феромоне треба чешће мењати. Уколико су температуре ниже, мамак може да се користи нешто дуже, али не дуже од времена које препоручује произвођач. Клопка је обично од пластике, различитог облика и може се користити више пута, понекад и више година. Лепљиве плоче зависно од произвођача и бројности могу се употребљавати различито време. Најчешће је препоручени период замене лепљивих плоча на седам до четрнаест дана или кад се улови већи број примерака. Уколико је клопка намењена за праћење бројности лептира, они најчешће јако лепршају крилима, па љуспице са крила умањују ефикасност лепка. Неки произвођачи, зависно од врсте која се хвата препоручују замену лепљиве плоче након улова 15 или 50 примерака.

Увек је препорука да се у један воћњак или код једног произвођача поставе две клопке за једну врсту. Уколоко се прати већи број врста, размак између феромона за различите врсте мора бити најмање 20 метара. У воћњаке величине до 5 хектара се постављају две клопке. Уколико је воћњак већи препоручује се употреба по једне клопке на сваких 5 хектара. Уколико један воћар има више мањих парцела препоручује се употреба по једне клопке на свакој парцели или најмање две парцеле.

Стабла на којима се поставе клопке је најбоље обележити бојењем дебла или траком са јарком бојом. Место постављања клопке зависи од врсте и треба поштовати препоруке произвођача. Тако нпр. Код јабукиног смотавца клопка се поставља на висини 2 до 2,5 метара, обавезно на горњој трећини стабла, на рубу крошње.

Неки од недостатака феромонских клопки су да могу привући инсекте из других воћњака и са других парцела, а такође су осетљиве на лоше временске услове, те њихово дејство може бити умањено, тако да у примени заштите воћњака треба обратити пажњу на физичко позиционирање саме клопке и обезбедити заштиту за клопке у случају појаве атмосферских падавина.

Саветодавац заштите биља **Недељковић Сениша**

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 11.06.-18.06.2018. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	120	110
Јабука (остала)	120	100	140
Лимун	250	200	200
Поморанџа	200	150	130
Крушка	150	100	130
Малина	300	200	200
Вишња	80	120	60
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	60	70	40
Кромпир - млади	100	80	70
Паприка-шилја	200	150	-
Лук црни	100	60	70
Парадајз	150	100	100
Тиквице	50	60	40
Шаргарепа	150	70	100

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 11.06.-18.06.2018. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	95	100	97
Јабука (остала)	-	80	80
Лимун	150	150	180
Поморанџа	110	110	105
Крушка	80	-	70
Малина	190	-	140
Вишња	70	-	40

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	30	40	15
Кромпир - млади	50	50	50
Паприка-шилја	100	-	-
Лук црни	35	40	40
Парадајз	65	80	60
Тиквице	35	40	20
Шаргарепа	90	50	80

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД ОД
11.06.-18.06.2018. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	130	-
Јагњад	све тежине	све расе	280	250	320
Јарад	све тежине	све расе	230	180	180
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	-	-	-
Козе	све тежине	све расе	150	-	110
Крава за клање	све тежине	СМ	-	200	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	120	-
Овца	све тежине	све расе	160	120	150
Прасад	16-25кг	све расе	250	200	220
Телад	80-160	СМ	-	500	-
Товљеници	80-120	све расе	-	140	180
Товљеници	>120кг	све расе	-	120	-
Шиљежад	све тежине	све расе	220	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 11.06.-18.06.2018. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	24	25	25
Пшеница	22	25	20
Сточни јечам	22	24	-
Сточно брашно	20	-	-

У току три месеца II–ог квартала 2018.године ПССС Косовска Митровица је на сајту **www.agoponuda.com** објавила 29 агропонууда:

- ратарство 3
- повртарство 3
- воћарство 1
- сточарство 22

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE